

* ANKETA * ANKETA * ANKETA *

Konec roku vybízí k bilancování nejen uplynulého roku, ale také celého období 20 let, po které ekologické zemědělství působí v České republice. Proto jsme se rozhodli položit pár otázek významným osobnostem z oboru EZ a nabídnout čtenářům měsíčníku Bio pohled na vývoj EZ.

1. Jak dlouho se zabýváte (resp. jak dlouho působíte v oboru EZ)?

2. Za tuto dobu jistě došlo k významnému posunu v sektoru EZ, jaké pozitivní a negativní změny jste zaznamenal/a?

3. Které nedostatky by se měly dle Vašeho názoru řešit přednostně?

4. Jak vnímáte celé hnutí ekologického zemědělství, cítíte se jeho součástí? Co si myslíte o jeho soudržnosti a spolupráci?

ING. ZDENĚK PERLINGER

Střední zemědělská škola v Dalovicích, poradce svazu PRO-BIO, správce PRO-BIO regionálního centra Severozápadní Čechy

1. Už 19 let působím v tomto oboru.

2. Pozitivní – prestiž, rozsah, dostupnost... Negativní – komercializace, ztráta filosofického základu, antropocentrismus.

3. Drobné provozovny a nároky legislativy na ně, prodej biopotravin mimo obchodní řetězce - prodejny, trhy, prodej ze dvora.

4. Zachovalo se zdravé jádro kolem tradičních organizací PRO-BIO, KEZ, Epos, Bioinstitut a přibývají další spolupracovníci, kteří nevidí EZ jen jako obchodní aktivitu, soudružnost a spolupráce prvovýrobců existuje, občas něco drhne, ale i to svědčí, že se jedná o žijící oblast, která se vyvíjí.

ING. MILOSLAV KNÍŽEK

Společnost Bemagro zaměřená na ekochov mléčného skotu, masného skotu, prasat, ovcí a drůbeže, pěstování plodin a ochranu přírody

1. V oboru ekologického zemědělství působím pět let, do roku 2005 jsem neměl o EZ ani páru. Prožil jsem tedy bioboom - bublinu nafouknutou médií i její splasknutí.

2. Mezi významné pozitivní změny řadím zvýšení počtu zemědělců, produkce, zpracování a hlavně spotřeby biovýrobků. Mezi negativa pak snížení průměrného plnění zásad EZ a úpadek

kontrolní činnosti, což je jedna z příčin prvního problému. Za nejdůležitější považuji nalezení společné myšlenky, v první fázi pro jakési jádro hnutí.

4. Celé hnutí EZ vidím jako široký soubor různorodých zájmů a je otázkou, zda jej vůbec můžeme označit za hnutí. Jedinou možnou společnou myšlenkou jsou peníze. Součástí tohoto „hnutí“ se necítím, ale jsem spojen s těmi, kteří si uvědomují důležitost ochrany půdy a biodiverzity, pohledu na zvíře jako na živého tvora, potřeby celkové očisty společnosti...

JAN ZEMAN

Biopekárna Zemanka

1. V oblasti ekologického zemědělství působím od roku 2000, tedy skoro 10 let.

2. Vývoj ekologického zemědělství a zpracování biopotravin byl za těch 10 let myslím velice pozitivně dynamický a významný. Celý sektor znamenal velký nárůst obrátů, narostly počty ekostatků, zpracovatelů biopotravin i prodejců. Co je samozřejmě nejdůležitější, významně vzrostl i podíl spotřebitelů kupujících biopotravin. Já osobně považuji za důležité, že se i výrazně změnilo vnímání ekologického zemědělství a biopotravin ze strany veřejnosti a médií. Jsem přesvědčen, že se podařilo změnit dříve prezentovaný obraz biopotravin jako něčeho podivného, nedobrého. Dnešní obraz biopotravin jako synonyma kvality a skutečných potravin je ovšem nutně nadále budovat, stejně tak jako komunikovat nesporné výhody ekologického zemědělství. Jsem přesvědčen, že pozitiva za těch 10 let převažují a mně osobně nevdají ani někdy zmiňovaná komercializace našeho sektoru, protože podle mě neprolomila hranice daných pravidel a nedošlo k jejich změkčování.

3. Zákaz pěstování GMO plodin, protože ohrožují ekologické zemědělství a spotřebitel by měl mít možnost si zakoupit potraviny zcela bez GMO. Rovněž bych preferoval větší spolupráci výrobců a zemědělců s akademickou a vědeckou

obcí na výzkumech v oblasti reziduí v biopotravinách a zlepšení výrobních procesů při zpracování biopotravin.

4. Ekologické zemědělství je pro mě životní filozofie. Není to pro mě jen produkce a výroba podle určitých standardů a kritérií, ale je to přístup k životu respektující přírodu a životní prostředí v jeho souvislostech se snahou o co nejšetrnější využití přírodních zdrojů na všech úrovních. Rozhodně se cítím být jeho součástí a hlavně mi „bio život“ dává velký pocit smyslnosti v každodenním životě.

ING. PERLA KUČTOVÁ, PH.D.

Katedra RV, ČZU v Praze

1. V oboru působím 8 let.

2. Pozitivní: rozšíření výměry orné půdy i celkové výměry, rozšíření sortimentu biopotravin, informovanost zákazníků, vyšší obrát a prodej, nároky na vzdělávací systém. Negativní: EZ zůstává nadále vzdáleno ideálu uzavřeného hospodářství a uzavřeného cyklu živin, lokálnímu využívání zdrojů a lokální a regionální spotřebě potravin. EZ je „nevýkonný systém“ s výnosy o 20–30 % nižšími než systém konvenční. Přetrvávající stále převažující dovoz biopotravin do ČR, dovozy z Číny (mám vážné pochybnosti o původu a o tom, proč dovážíme to, co si můžeme vypěstovat sami). Extenzivní způsoby chovu skotu v LFA, především kvůli dotacím. Byrokratický šiml v podobě zakomplexovaných a ustrašených úředníků z „moci úřední“ trvajících na plnění nesmyslných podmínek, podle svého výkladu zákonných norem EU. Sedláci v EZ, hospodařící na orné půdě jsou často ponecháni sami sobě (více než sedláci a podniky v konvenci) dostatečně nefunguje poradenství a přenos poznatků výzkumu (i zahraničního) do praxe. Staré zátěže půdy.

3. Výzkum v pěstitelských technologiích pro zajištění vyšších výnosů způsoby a postupy neodporujícími smyslu EZ, nepřehlížet a řešit týraní zvířat v systémech EZ, osvěta mezi úředníky, celonárodní diskuse o přetrvávajících zátěžích půdy a jejich eventuální škodlivosti v potravinovém řetězci u produkce v konvenci i v EZ.

4. Je to o sdružení skupin lidí, u nichž mnohdy převládají zájmy určité konkrétní skupiny, v české kotlině a moravské bráně (a asi ani nikde jinde na světě) tomu nemůže být jinak. Je to o lidech a rozdílech mezi nimi, rozdílném vnímání světa a pak je někdy těžké se domluvit. Ale biodiverzita je přece náš cíl – jen díky ní může docházet k dalšímu rozvoji, kdybychom se na všem shodli a táhli za jeden provaz, byla by to nuda a konec.

ING. PETR DAVID

Ředitel spolku poradců v ekologickém zemědělství EPOS, správce RC Jižní Morava a registrovaný poradce v EZ

1. V EZ působím od roku 2000.

2. Pozitivním jevem je zvyšující se rozměr ekologicky užívaných ploch

➔ v ČR. Toto s sebou nese současně i negativní změny, kdy již ekologické zemědělství není jen o přesvědčení, ale je u určitého podílu zemědělců prostředkem, jak dosáhnout na větší balíček dotací. Díky dotačnímu systému se stává EZ zajímavější. V praxi je mnoho případů, kdy zemědělec sám přiznal, že motivem vstoupit do EZ byl dotační systém, a po zapojení se do hnutí EZ začal přijímat principy EZ i nad rámec dotačních požadavků. V tom vidím smysl dotační politiky podporující EZ – motivovat zemědělce, aby vstoupili do EZ, ale pak musí nastoupit funkční kontrolní systém, který zabráni možným spekulacím a musí být aktivní poradenský systém, který nenechá zemědělce v úzkých.

3. Vše je o financích – tak i v problematice EZ vidím nejzákladnější problém v zajištění dostatečného množství ČESKÝCH biopotravin na trh. Tato oblast se musí v krátké době rozpořadovat – v posledních měsících se situace lepší v oblasti nabídek tzv. biobedynek. Pozitivní je i nárůst ekofaremu s faremním zpracováním mléka, ale velkým nedostatkem je omezená nabídka biomasa. Přes tato pozitiva je ale nutné začít spolupracovat v celém hnutí EZ a vytvořit vhodný systém produkující biopotravinu, který bude také schopný české biopotravinu nabídnout českému zákazníkovi.

4. Za dvacetileté období, ve kterém působí EZ v ČR, byl udělán veliký objem práce. Bylo založeno několik regionálních svazů ekologických zemědělců, které se postupně začlenily do Svazu PRO-BIO s celorepublikovou působností. Byl vytvořen systém kontroly EZ a v současné době si zemědělec může vybrat, se kterou ze tří kontrolních organizací chce spolupracovat. Poradenství ekologickým zemědělcům jsou připraveni poskytnout kvalifikovaní poradci (EPOS, Bioinstitut, akreditovaní poradci MZe). Všechny tyto složky ekologického hnutí včetně zemědělského školství se povedlo sdružit do Technologické platformy, která má za cíl zlepšit spolupráci v hnutí EZ. Výše uvedené dokazuje, že hnutí EZ je soudržné a spolupracující. Určitě si nemůžeme myslet, že vše proběhlo s pochopením všech. Pozici, kterou v současné době EZ v ČR má, dokazuje, že bez spolupráce a soudržnosti hlavních aktérů by nebylo možno vybudovat.

ING. MARTIN LEIBL, PH.D.

Oddělení EZ, Ministerstvo zemědělství ČR

1. Ekologickým zemědělstvím se zabývám od roku 1997, kdy jsem začal studovat postgraduální doktorandské studium na České zemědělské univerzitě, se specializací právě na ekologické zemědělství.

2. Ekologické zemědělství za tu dobu prošlo obrovským vývojem a dá se říci, že se celý sektor zprofesionalizoval. Koncem 90. let si pamatuji schůzky Spolku poradců a kontrolorů v EZ, pamatuji si velké nadšení a osobní zapálení do rozvoje EZ, všichni akteři se osobně znali. Je logické, že pokud dnes máme 3 500 ekozemědělců, více než deset procent půdy obhospodávané ekologicky, několik set výrobců biopotravin, tři kontrolní organizace, stává se celý sektor

více profesionální. Proto je zde důležitá úloha státu, který celý systém EZ garantuje, ať už jde o dozor nad dodržováním pravidel EZ, dozor nad činností kontrolních organizací, nebo o garanci národního značení biopotravin, podle kterého se většina spotřebitelů orientuje při nákupu biopotravin.

3. Zcela zásadní je udržet důvěru spotřebitelů v produkty ekologického zemědělství. Současný stupeň rozvoje EZ je dán především tím, že se podařilo informovat spotřebitele o přednostech biopotravin pro jejich zdraví, životní prostředí i chovaná zvířata. Díky poptávce spotřebitelů se v posledních několika letech zásadně rozvíjí trh s biopotravinami a zvyšuje se také počet českých producentů biopotravin. Největší hrozbou do budoucna je tedy ztráta důvěry spotřebitelů v biopotravinu.

4. Hnutí ekologického zemědělství sehrálo zcela zásadní roli při rozvoji celého systému hospodaření. I dnes má ekologické zemědělství řadu odpůrců a role hnutí je dnes podle mého názoru také v tom, že to jsou (nebo by určitě měli být) takoví hlídací biopsi. Členové hnutí dnes působí průřezově v celém sektoru (státní správa, kontrolní organizace, svaz, nevládní organizace, univerzity, ekozemědělci, výrobci, obchodníci), což považují za velkou výhodu, protože mohou z různých pozic usměrňovat negativní tendence k nežádoucímu ovlivňování vývoje EZ ze strany těch, kteří rozvoji EZ tolik nepřejí. Soudržnost hnutí je zásadní, v opačném případě by se jednalo o další hrozbu pro další rozvoj EZ.

ING. JOSEF FOLTA

Ekologický zemědělec, dříve chovatel skotu BPM, pěstitel trav na semeno a pohanky, dnes pěstuje ekologicky ovoce a zabývá se zvyšováním druhové rozmanitosti v okolí Kateřinic

1. O EZ se zajímám od konce 80. let minulého století, připravil jsem záměr zavedení EZ na odloučeném středisku JZD Albrechtický, ale k realizaci nedošlo. Až v roce 1996 jsem převedl soukromou farmu do EZ.

2. Začátky až do roku 200 byly pro EZ svízelné, farmu jsem udržel za cenu silného zadlužení a situace se zlepšila po vstupu ČR do EU. Pozitivní: příznivý vývoj dotační politiky, účinné poradenství a podpora ekozemědělců, zpracovatelů a prodejců, racionalizace činnosti kontrolních orgánů a masivní propagace celého systému.

3. Potřeba je omezit byrokratickou a kontrolní zátěž od prvovýroby až po finalizaci a prodej.

Zmírnit veterinární, hygienické a další požadavky na produkci a prodej farmářských výrobků ze dvora i na tržištích. Ekozemědělcům hrozí existenční nejistota z důvodu ztráty a nedostupnosti zemědělské půdy. Mnozí hospodáři na pronajaté půdě, vlastníci mají zájemce na odprodej za atraktivní ceny nebo pronájem za vysoké nájemné. Taktéž jsou diskriminační dlouhodobé nájemní smlouvy s velkofarmami, které vlastníky silně omezují.

4. EZ významně ovlivňuje zemědělskou praxi, vědomí veřejnosti i konání výkonných orgánů ve prospěch respektování přírody, její ochrany a racionálních šetrného užívání. Patřím mezi zemědělce, které neodradily počáteční existenční potíže. Dnes máme sympatii veřejnosti, finanční kompenzace, funkční profesní organizace a svou lobby. Významná pracoviště dokazují pozitiva EZ, jejich výstupy prokazují možnosti dosud nevyužitého produkčního potenciálu půdy. Ekologické hnutí nabylo globálního významu. Vzájemná soudržnost a spolupráce je významná již dnes a bude posilovat, má perspektivu.

Bioinstitut vydává nový informační bulletin

„Ekologické zemědělství a biodiverzita“

shrnující závěry mnoha výzkumných projektů, zaměřených na vliv EZ na kvalitu životního prostředí a potažmo početnosti různých živočišných a rostlinných druhů. Ekologické zemědělství prokazatelně zvyšuje biodiverzitu ve srovnání s konvenčním zemědělstvím. Menší produkční intenzita a vyšší podíl přírodních stanovišť vedou k tomu, že se v ekologických podnicích dosud vyskytuje mnoho stanovištně typických rostlinných a živočišných druhů a zemědělci mohou profitovat z nedotčeného, a tím udržitelně fungujícího ekosystému. Přeloženo ze švýcarského originálu vydaného FiBL do českého jazyka a je volně ke stažení na

www.bioinstitut.cz

Poznačte si do kalendáře

15.-16.2.2011 se koná další ročník Sluňákovského semináře. Tentokrát na téma „Klimatická změna a zemědělství“.

Pořádá Bioinstitut, další informace v lednu na www.bioinstitut.cz